

*Марина ВИШНЕВСЬКА,
м.Київ*

СПЕЦИФІКА ДІАЛОГУ У РОМАНІ ДЖЕЙН ОСТІН «ГІДНІСТЬ І ГОНОР»

Джейн Остін в своїх романах недуже приділяла увагу зовнішньому опису. Такі тонкощі вона залишила романтикам живопису – Бронте, Колріджу, Вордсворту та іншим майстрам пера.

Дослідження стилістичної майстерності Джейн Остін показує, що неабиякий талант дозволив їй створити твір, який і за тематикою і по всій своїй структурі є великою і важливою подією в розвитку англійської реалістичної прози. Стилiстична майстерність Джейн Остін створює дуже живу, дуже достовірну картину звичаїв, побуту, життя маленького провінційного суспільства.

Мова Джейн Остін відповідає всій раціоналістичній манері її письма. Вона ясна і чітка, надзвичайно тонко відтінені окремі значення слова. Разом з тим вона проста. Джейн Остін уникає складних і заплутаних конструкцій, побудова її фрази лаконічна, витончена і недвозначна; вона дуже стримана у вживанні усіяких стилістичних фігур; не виносить літературних штампів і багатозначності.

Основою поетики романів Остін є монолог і діалог з домінуванням останнього. У діалогах роману Остін характери героїв проявляються більш тонко, не прямо, а побічно. Образи Елізабет і Джейн письменниця розкриває через їх бесіди, образ містера Беннета – через його діалоги з місіс Беннет і молодшими дочками, образ Дарсі – через його розмови з Елізабет. Діалог у Джейн Остін служить для характеристики не тільки розмовляючих, але й тих, про кого вони говорять. У романі «Гідність і гонор» прийом взаємодії характеристик проявляється дуже яскраво. Думки читача про персонажів, їх характери і навіть про зовнішність складається виключно з розмов і суджень про них інших героїв, які містяться або безпосередньо в діалозі, або переказуються автором. Наприклад, ось як місіс Беннет характеризує Бінглі: «... я від нього в захваті. Він надзвичайно привабливий собою!» Його сестер: «...сестри його – просто чаруючі! Я в житті не бачила більш елегантних убрань!» І містера Дарсі: «Цьому осоружному чоловікові і подобатися навіть не варто. Такий важливий і надутий, уявляючи про себе бозна-що!». Джейн про Бінглі говорить: «розумний, добрий, веселий. І я ніколи ще не бачила подібних манер – стільки свободи і разом з тим як відчувається гарне виховання!». Розмовляючи з Уікхемом, Елізабет називає Бінглі «чарівним, доброзичливим, привабливим».

Діалог між містером і місіс Беннет служить також для створення комічного, іронічного ефекту, що є однією з особливостей прямого монологічного та діалогічного мовлення у творі Джейн Остін.

Містер Беннет себе характеризує як людину байдужу до всього. Тут у діалозі відчутно прослизає дратівливість від настоювань дружини та насмішка над нею.

Містер Дарсі розкриває свій «гонор» вже на балу. На противагу своєму добродушному другові Бінглі, він веде себе пихато. «-Ходімо, Дарсі. Я повинен змусити вас танцювати, - сказав він, підходячи до свого друга. - Не можу дивитися на те, як ви цілий вечір дурним чином простоювали на самоті. Право ж, запросіть кого-небудь. - Ні в якому разі! Ви знаєте, що танці не доставляють мені задоволення, якщо я не знайомий зі своєю дамою. А в тутешньому суспільстві - це було б для мене просто нестерпно. Ваші сестри вже запрошені, а крім них в залі немає жодної жінки, танцювати з якою для мене не було б суцям покаранням» [4, с.18].

Внутрішній світ героїв в «Гідності і гонорі» розкривається через пряму монологічну мову, причому тут має значення як зміст, з якого складається уявлення про спосіб мислення героя, його світогляд, так і форма, яка дозволяє судити про темперамент і деяких притаманних героєві особливостях характеру.

Монологічна мова в романі Дж. Остен - це надзвичайно виразний засіб художнього розкриття образу, що представляє собою єдність таких аспектів, як інтереси та погляди героя, його життєва позиція, а також найтиповіші риси характеру (низькопоклонство Коллінза, безкомпромісність Елізабет, імпульсивність місіс Беннет, іронічність містера Беннета і тому подібне).

Джейн Остін без особливого авторського натиску, використовуючи переважно засоби мовної характеристики, завжди включає індивідуальний для мовлення кожного персонажа словниковий склад, синтаксичний лад, стиль, інтонацію, досягає всебічного розкриття героїв. Індивідуалізація мови дійових осіб служить у Остін одночасно і засобом його типізації, за допомогою якої вона характеризує людей певного соціального вигляду, складу розуму, психології, викриваючи соціально-обумовлені людські пороки.

Ліз Беннет, Дарсі, Шарлота Лукас характеризують себе як люди, що прагнуть збагатити себе читанням і володіють урівноваженим характером і здатністю мислити логічно, відрізняються гармонійністю і довершеністю. Мова героїв, мислячих непослідовно і не зазнають потреби в освіті, так само безладна і путана, як і їхні думки. Така мова місіс Беннет і Лідії Беннет.

Вперше в історії англійської літератури основні функції непрямого аналізу й узагальнення явищ покладені на діалог, який в даному випадку став основою поетики. Джейн Остін не даремно називають майстром діалогу, оскільки за допомогою прямої мови, особливостей виразів і фраз, семантики речень автор малює нам те життя, яке їй самій було таким близьким і знайомим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амелина Т.А. Диалог в романах Джейн Остен //Бельский А.А. – Английский роман 1800-1810 годов: Учеб.пособие по спецкурсу для студентов филол. фак. /А.А. Бельский; Редкол.: М.А. Геннель (гл.ред.) и др.; Перм.гос.ун-т им. А.М. Горького – Пермь: ПГУ, 1968. – С. 32
2. Гениева Е.Ю. Джейн Остен.: Библиограф. указ. /Отв. ред. М.В. Чечетко. – М.: Изд-во, 1986. – С. 57
3. Jane Austen: The Critical Heritage. Volume 1. 1811-1870 / Jane Austen; ed. B. C. Southam. — Taylor & Francis Group, 2005. — 287 p.

4. Джейн Остін Гідність і гонор: [роман] : новий повний переклад / Джейн Остін ; пер. з англ. Тетяни Некряч. - К. : КМ Publishing, 2011. - 368 с.